

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (HE 65/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVM 13/2025 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raideliikennelain (1302/2018) 79 §:n 6 momentti, 157 §:n 1 momentti ja 164 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 79 §:n 6 momentti laissa 253/2024 ja 164 §:n 1 momentti laissa 1254/2020, sekä
lisätään 80 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1254/2020 ja 476/2022, väliaikaisesti uusi 6 ja 7 momentti sekä lakiin uusi 164 a ja 164 b § seuraavasti:

79 §

Liikkuvan kaluston käyttöönotto

Ennen kalustoyksikön käyttöönottoluvan hakemista hakija voi toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle suunnitelman kaluston valmistamisesta, parantamisesta tai uudistamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto antaa lausunnon suunnitelmasta.

80 §

Venäjän federaatiosta saapuvat kalustoyksiköt

— — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, OSJD-alueelle rekisteröityjä puutavara- ja säiliökuljetuksiin tarkoitettuja kalustoyksiköitä saa käyttää myös Suomen sisäisiin puutavara- ja kemikaalikuljetuksiin, jos kalustoyksikön omistaja on Suomessa toimiva yritys tai yhteisö, Suomessa toimivan yrityksen kokonaan omistama kolmannessa maassa toimiva tytäryritys taikka Suomessa toimiva lastinantaja on tehnyt pitkäaikaisen vuokrasopimuksen Euroopan talousalueelle sijoittuneen vaunukaluston omistajan kanssa kaluston käytöstä.

Liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston on yhteistyössä rautatieyritysten, kalustoyksiköiden omistajien ja lastinantajien kanssa seurattava tarvetta jatkaa 6 momentissa tarkoitettua poikkeusmenettelyä ja poikkeusmenettelyn vaikutuksia rautatieturvallisuuteen, rataverkkoon ja rautatiemarkkinoiden toimivuuteen sekä tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien korjaamiseksi.

21 luku

Kaupunkiraideliikenteen hallinta

157 §

Rataverkon haltijan vastuu

Rataverkon haltija vastaa metro- ja raitiorataverkon turvallisuudesta sekä rataverkon käyttöön liittyvien riskien hallinnasta harjoittamansa toiminnan osalta. Riskien hallinnassa on otettava huomioon myös mahdolliset kyberturvallisuusriskit. Rataverkon haltijan on otettava toiminnassaan huomioon Liikenne- ja viestintäviraston 2 momentin nojalla määräämät metro- ja raitioliikennejärjestelmän turvallisuustavoitteet.

— — — — —

164 §

Vuosimaksu

Rataverkon haltijan ja 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on yhdessä suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosimaksu. Vuosimaksulla katetaan niitä kustannuksia, jotka virastolle aiheutuvat kaupunkiraideliikenteen turvallisuuden kehittämisestä ja valvonnasta sekä 160 §:ssä tarkoitetun kaupunkiraideliikennerekisterin pitämisestä ja viraston liikenteen palveluista annetun lain 178 ja 216 §:n nojalla hoitamista kaupunkiraideliikenteen rekisteritehtävistä sekä viraston muista kaupunkiraideliikenteen hallinnollisista viranomaistehtävistä. Vuosimaksusta säädetään vuosittain liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään.

— — — — —

Eduskunnan vastaus EV 97/2025 vp

164 a §

Kaupunkiraideliikenteen rataverkon suunnittelu ja rakentaminen

Kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan tai hankkeen toteuttajan on tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle, kun se on päättänyt käynnistää uuden kaupunkiraideliikenteen radan rakentamista tai kehittämistä koskevan suunnittelun alueelle, jossa ei ole ennestään kaupunkiraideliikenteen rataverkkoa.

Virastolle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä kaupunkiraideliikenteen rataverkon rakentamista tai kehittämistä koskeva suunnitelma ja turvallisuusvaikutusten arviointi. Suunnitelmasta on käytävä ilmi se, miten kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltija on varautunut hankkeen riskeihin suunnittelu-, rakennus- ja käyttövaiheessa. Lisäksi suunnitelmasta on käytävä ilmi se, miten kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan on tarkoitus kehittää turvallisuusjohtamisjärjestelmäänsä niin, että kaupunkiraideliikenne voi käynnistyä rataverkolla turvallisella tavalla.

Suunnitelman liitteenä toimitettavassa turvallisuusvaikutusten arvioinnissa on esitettävä uuden radan ja sen rakentamisen vaikutukset liikenneturvallisuuteen mukaan lukien vaikutukset muun katu- ja tieliikenteen turvallisuuteen sekä selvitys mahdollisista radan toteutuksen erilaisista tutkituista vaihtoehdoista ja perustelut valitulle vaihtoehdolle.

Liikenne- ja viestintäviraston on kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen ja sen liitteenä toimitettavan suunnitelman ja turvallisuusvaikutusten arvion saamisesta annettava kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijalle lausunto suunnitelmasta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kaupunkiraideliikenteen rataverkon suunnittelua ja rakentamista koskevasta ilmoituksesta ja sen liitteenä toimitettavasta suunnitelmasta ja turvallisuusvaikutusten arvioinnista.

164 b §

Toimenpiteet kaupunkiraideliikenteen häiriötilanteissa

Jos kaupunkiraideliikenteessä esiintyy teknisistä ongelmista tai onnettomuudesta johtuvia häiriöitä, kaupunkiraideliikenteen rataverkon haltijan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tilanteen palauttamiseksi ennalleen yhteistyössä kaupunkiraideliikenteen harjoittajan kanssa.

Edellä 159 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan, kaupunkiraideliikenteen järjestämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen tai muun kaupunkiraideliikenteen matkatietojen viestinnästä vastaavan tahon on huolehdittava siitä, että häiriötilanteesta ja sen kestoista annetaan mahdollisimman nopeasti tietoa matkustajille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 80 §:n 6 ja 7 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2027 ja ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2028.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 57 §:n 1 ja 4 momentti, 63 §:n 1 momentti, 65 § ja 243 §:n 1 ja 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 57 §:n 1 ja 4 momentti laissa 254/2024, 63 §:n 1 momentti ja 243 §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto sekä 2 momentti laissa 984/2018, 65 § laeissa 301/2018 ja 984/2018 sekä 243 §:n 1 momentin suomenkielinen sanamuoto laissa 1256/2020, seuraavasti:

57 §

Rautatieliikenteen toimiluvan voimassaolo ja muuttaminen

Rautatieyrittäjän toimilupa on voimassa niin kauan kuin rautatieyrittäjä täyttää tässä luvussa säädetty edellytykset. Jos rautatieyrittäjän omistajuus kuitenkin muuttuu tai sen liikkeenjohtotehtävissä työskentelevät vaihtuvat, yrityksen on välittömästi ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle näistä muutoksista, jotta virasto voi tarkistaa, että rautatieyrittäjän uusi omistaja ja sen liikkeenjohtotehtäviin nimetyt henkilöt täyttävät 54 ja 55 §:ssä säädetty edellytykset. Rautatieyrittäjän on välittömästi ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle myös, jos 53 §:ssä säädettyssä rautatieliikenteen harjoittamisesta koskevilla edellytyksillä tapahtuu sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat toimiluvan voimassaoloon. Saamansa ilmoituksen perusteella virasto voi edellyttää rautatieyrittäjältä tarvittavia lisätietoja.

Liikenne- ja viestintävirasto voi vaatia selvityksen, jos luvanhaltijan oikeudellinen asema muuttuu siten, että sillä voi olla vaikutusta luvan mukaisen rautatieliikenteen harjoittamiseen. Viraston on arvioitava toiminnan jatkamisen edellytykset mahdollisimman pian saatuaan luvanhaltijalta tarvittavan selvityksen. Jos Liikenne- ja viestintävirastolla on aihetta epäillä, että rautatieyrittäjä ei täytä 54 §:ssä säädettyjä toimiluvan edellytyksiä, virastolla on oikeus tarkistaa toimiluvan edellytysten täyttyminen. Jos Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että toimiluvan edellytykset eivät täyty, viraston on ryhdyttävä 242 tai 243 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, jotta toimilupa voidaan pitää voimassa tai se perutaan.

63 §

Kaupunkiraideliikenteen harjoittajan vastuu

Liikenteenharjoittaja vastaa metro- ja raitioliikennejärjestelmän turvallisesta käytöstä ja käyttöön liittyvien riskien hallinnasta harjoittamansa toiminnan osalta. Riskien hallinnassa on otettava huomioon myös mahdolliset kyberturvallisuusriskit. Liikenteenharjoittajan on otettava toiminnassaan huomioon Liikenne- ja viestintäviraston 3 momentin nojalla määräämät metro- ja raitioliikennejärjestelmän turvallisuustavoitteet.

65 §

Kaupunkiraideliikenteen kuljettajien kelpoisuusvaatimukset ja lääkärintarkastukset

Metrojunan, raitiovaunun ja rataverkon kunnossapidossa käytettävän kalustoyksikön kuljettajan tehtävää hoitavalta vaaditaan, että hän:

- 1) on tehtävään sopiva;
- 2) täyttää terveytensä puolesta tässä laissa säädetty ja sen nojalla määrätty vaatimukset;
- 3) osaa ja ymmärtää riittävästi liikenteenhoidossa käytettävää kieltä;
- 4) on vähintään 18-vuotias;
- 5) on suorittanut liikenteenharjoittajan ohjauksessa harjoittelun kaupunkiraideliikenteessä käytettävällä kalustolla.

Kaupunkiraideliikenteen harjoittajan on kuvattava kuljettajien kelpoisuutta ja sen ylläpitämistä koskevat menettelyt 64 §:ssä tarkoitetussa turvallisuusjohtamisjärjestelmässään ja otettava ne käyttöön. Kaupunkiraideliikenteen harjoittajalla on oltava kuljettajien kelpoisuuden seurantaan varten seurantajärjestelmä.

Kuljettajan tehtävää saa hoitaa vain henkilö, joka on lääkärintodistuksella osoittanut olevansa terveydentilansa perusteella kelpoinen hoitamaan mainittuja tehtäviä. Liikenteenharjoittajan on varmistettava, että henkilö käy lääkärintarkastuksessa ennen kuin hän aloittaa 1 momentissa tarkoitetussa kuljettajan tehtävässä. Sen jälkeen kuljettajan tehtävää hoitavan on käytävä säännöllisesti lääkärintarkastuksessa.

Liikenteenharjoittajalla on oikeus siirtää kuljettajan tehtävää hoitava muuhun tehtävään, jos tämä on laiminlyönyt vaaditun lääkärintarkastuksen.

Liikenteenharjoittaja vastaa toiminnassaan siitä, että sen palveluksessa tai toiminnassa mukana olevat kuljettajan tehtäviä hoitavat täyttävät tässä laissa säädetty kelpoisuusvaatimukset ja tämän lain nojalla määrätty muut kuljettajan tehtävää hoitavaa koskevat vaatimukset. Liikenteenharjoittajan vastuulla on myös se, että kuljettajan ammattitaito säilyy ja kuljettaja koulutetaan uuden kaluston käyttöön.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kuljettajan tehtäviä hoitavien kelpoisuutta ja terveydentilaa koskevista vaatimuksista ja lääkärintarkastuksista ja siitä, kuinka usein kuljettajan tehtäviä hoitavien on osoitettava kelpoisuutensa. Liikenne- ja viestintävirasto voi myös antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten kuljettajien kelpoisuutta ja sen ylläpitämistä koskevat menettelyt on kuvattu liikenteenharjoittajan turvallisuusjohtamisjärjestelmässä ja millaisia vaatimuksia kohdistuu niiden seurantaan.

243 §

Rautatieliikenteen lupien peruuttamisen erityissäännökset

Kun Liikenne- ja viestintäviraston harkinnassa on rautatieyhteyksen toimiluvan peruuttaminen siksi, että luvanhaltija ei enää täytä taloudellista vakavaraisuutta koskevaa vaatimusta tai muita 6 luvussa säädettyjä toimiluvan edellytyksiä taikka luvanhaltija on viraston huomautuksesta huolimatta rikkonut vakavasti ja toistuvasti toimiluvassa asetettuja ehtoja tai rautatieliikennettä koskevia säännöksiä tai määräyksiä, viraston on varattava luvanhaltijalle mahdollisuus korjata puute kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi. Jos luvanhaltija ei ole korjannut puutteellisuutta asetetussa määräajassa ja puutetta on pidettävä olennaisena tai jos luvan-

Eduskunnan vastaus EV 97/2025 vp

haltija on asetettu konkurssiin eikä luvanhaltijan taloudellista asemaa voida saada luvan mukaisen rautatieliikenteen harjoittamisen edellyttämälle tasolle kohtuullisessa ajassa, viraston on peruutettava toimilupa kokonaan tai määräajaksi.

Todetessaan, ettei toimiluvan haltija enää täytä toimiluvan edellytyksiä tai se on rikkonut vakavasti ja toistuvasti toimiluvassa asetettuja ehtoja tai rautatieliikennettä koskevia säännöksiä tai määräyksiä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, Liikenne- ja viestintävirasto voi samalla päättää, että rautatieliikenteen harjoittamista saadaan jatkaa toimiluvan mukaisesti tai rajoitettuna enintään kuuden kuukauden ajan. Lupaa rautatieliikenteen harjoittamisen jatkamiseen ei saa kuitenkaan antaa, jos toiminnan jatkaminen voi vaarantaa rautatieliikenteen turvallisuutta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 21.10.2025

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri